

[Rahbæk Møller]

med både 5 og 6. Indholdet er altså en ned-sættelse af skatteprocenten for de laveste indkomster med 1 pct.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes, idet 15 stemte for, 89 imod.

Ændringsforslag nr. 3

forkastedes uden afstemning.

§§ 1-3

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1 angående titlen be-tragtedes som

bortfaldet efter forkastelsen af ændringsfor-slag nr. 2 og 3.

Lovforslagets overgang til tredje behand-ling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Lovforslaget går herefter til fornyet be-handling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

13) Forespørgsel nr. F 26:

Forespørgsel til miljøministeren:

»Hvad agter miljøministeren at foretage for at få nedbragt forbruget af bekæmpelses-midler?«

Af Hjortnæs (S) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 29/1 86. Fremme af forespørgslen vedtaget 4/2 86).

Begrundelse

Hjortnæs (S):

I den redegørelse om bekæmpelsesmidler, som miljøministeren har ladet udarbejde, og som er tilstillet folketingets miljøudvalg, siger ministeren, at loven om kemiske stoffer ikke er særlig præcis i sin angivelse af, efter hvil-ke kriterier inddragelsen af miljøhensyn skal finde sted ved godkendelsen af bekæmpelses-

midler, ligesom loven heller ikke giver særlig anvisning på, hvorledes man skal forholde sig til de mange bekæmpelsesmidler, der er godkendt efter den tidligere bekæmpelses-middelovs mere begrænsede formålsbestem-else.

Derfor finder ministeren det også natur-ligt, at man rejser spørgsmålet om, hvorvidt den eksisterende lovgivning på bekæmpelses-middelområdet lever op til de ambitioner, vi i øvrigt har på miljøområdet. Det er så det, folketinget har gjort dels ved at bede miljø-ministeren om at udarbejde en redegørelse og kortlægge problemerne, dels ved at bede ministeren fremkomme med forslag til lø-sning af problemerne.

Udviklingen i forbruget af bekæmpelses-midler er klart utilfredsstillende: for ca. 30 år siden var forbruget på 1.500 t, i dag er for-bruget på over 8.000 t. Hertil kommer, som ministeren også anfører i sin redegørelse, at de nye midlers biologiske effektivitet er langt højere.

Det er helt nødvendigt at få vendt denne udvikling, og vi har rejst denne forespørg-selsdebat, fordi vi håber, at debatten vil for-tælle, at folketinget ønsker, at der nu tages konkrete initiativer til hurtigt og effektivt at få nedbragt forbruget af bekæmpelsesmidler, og at miljøstyrelsen har lovgivningsmagts tilslutning til at gennemføre en restriktiv kurs over for bekæmpelsesmidler.

Besvarelse

Miljøministeren (Chr. Christensen):

I redegørelsen om bekæmpelsesmidler oversendt til folketingets miljø- og planlæg-ningsudvalg den 10. januar 1986 har jeg de-taljeret redegjort for udviklingen i forbruget af bekæmpelsesmidler. Jeg vil her blot frem-hæve, at salgsstatistikken viser, at forbruget af bekæmpelsesmidler til jordbrugsformål er steget sådan, som hr. Hjortnæs gav udtryk for, fra 1.500 t virksomt stof i 1956-57 til ca. 8.000 t virksomt stof i 1984.

Det er imidlertid ikke tilstrækkeligt ude-lukkende at beskæftige sig med den solgte mængde bekæmpelsesmidler, hvis man skal tegne et mere reelt billede af miljøeffekten af landbrugets bekæmpelsesmiddel-anvendelse. Til dette formål er forbruget udtrykt som behandlingshyppighed et bedre mål. Behand-lingshyppigheden er et statistisk mål for,

[Miljøministeren]

hvor mange gange man kan behandle en afgrøde med den mængde bekæmpelsesmiddel, der er solgt til formålet.

Opgør vi bekæmpelsesmiddelforbruget på denne måde, er behandlingshyppigheden for det samlede landbrugsareal i 1981 1,6 og i 1984 3,5 behandlinger pr. ha pr. år. Det er en stigning på 115 pct. fra 1981 til 1984, mens salget af virksomt stof i samme periode kun viser en stigning på 23 pct.

Forskellen mellem de to opgørelsesformer skyldes, at der i 1984 i gennemsnit blev anvendt 2,8 kg aktivt stof pr. ha, mens der i 1981 blev brugt 4,4 kg aktivt stof pr. ha for at opnå den ønskede bekæmpelse. Det skyldes, at der er kommet et antal midler på markedet, som virker ved meget lavere dose-rig end de traditionelle.

Vi kan altså konstatere, at bekæmpelsesmiddelforbruget udtrykt som behandlingshyppighed er kraftigt stigende, selv om salget af aktivt stof viser meget lavere stigningstakt. Stigningen i behandlingshyppighed fra 1981 til 1984 dækker over et større forbrug af både ukrudtsmidler, insektmidler, svampemidler og vækstreguleringsmidler. Særlig markant er stigningen i forbruget af svampemidler og vækstreguleringsmidler. Dette skyldes hovedsagelig, at vintersædsarealet i samme periode er udvidet fra 198.000 ha til 649.000 ha. Dyrkningen af vintersæd er af flere årsager ønskværdig, men medfører en betydelig større anvendelse af svampemidler og vækstreguleringsmidler end vårsæd.

Det bør her nævnes, at det samlede bekæmpelsesmiddelforbrug i 1981 var lavere end forventet på grund af meget nedbør. Dette bevirkede i sig selv en større stigning i perioden, end der ville have været med et mere normalt år som udgangspunkt for beregningerne.

Der er gennem de seneste år registreret negative miljøeffekter i det dyrkede land, som højst sandsynligt skal ses i sammenhæng med brugen af bekæmpelsesmidler, selv om andre forhold også spiller ind. Jeg er bekymret over denne udvikling, fordi virkningen i miljøet af det nuværende bekæmpelsesmiddelforbrug ofte indtræder med en vis forsinkelse. Det er dog et positivt tegn, at den foreløbige beregning over forbruget for 1985 lader formode, at der ikke er sket yderligere stigning. Jeg mener derfor, det er nødvendigt, at vi hurtigt begrænser de negative

miljøeffekter ved brugen af bekæmpelsesmidler. Det kan ske på to måder: for det første ved, at man omlægger forbruget til de mindst skadelige midler, for det andet ved, at man begrænser forbruget så meget som muligt.

Jeg vil imidlertid understrege, at anvendelsen af bekæmpelsesmidler i landbruget har meget stor økonomisk betydning. Jeg lægger derfor vægt på, at begrænsninger i forbruget tilrettelægges sammen med de interesserede parter, således at det kan ske på en fornuftig måde i forhold til erhvervets interesser.

Jeg vil i denne samling fremsætte et forslag til ændring af kemikalieloven. Hensigten med de lovændringer, jeg vil foreslå, er at koncentrere forbruget om de mindst skadelige midler.

Dernæst har jeg bedt miljøstyrelsen om i samarbejde med landbrugsministeriet og landbrugsorganisationerne at iværksætte en række initiativer for at begrænse forbruget. For at lægge forbruget over mod anvendelsen af mindre skadelige midler mener jeg at kravene til midlernes egenskaber må skærpes. Det kan være egenskaber som f.eks. en meget høj akut giftighed, specielt bekymrende langtidsvirkninger eller meget lang nedbrydningstid.

Jeg har dernæst bedt miljøstyrelsen om i forbindelse med godkendelse af midler at skærpe den administrative praksis for, hvilke midler der må anvendes af private, dvs. ikke-erhvervsmæssig anvendelse.

Bekæmpelsesmidler, der nedbrydes langsomt, og midler, der er aktive over for ikke bare skadevoldere, men også andre organismer, bør ikke anvendes af private. For landbrug, skovbrug og gartneri er der vigtige erhvervsmæssige grunde til at acceptere brug af kemiske stoffer. En tilsvarende betragtning gælder ikke for privat anvendelse af bekæmpelsesmidler.

For at lede forbruget over mod andre skadelige midler vil jeg foreslå en ændring af loven sådan, at mere skadelige midler ikke bør godkendes, hvis der findes mindre skadelige alternativer.

Jeg har i øvrigt konstateret, at der har været en række problemer i forbindelse med revurdering af de gamle bekæmpelsesmidler. Jeg vil derfor foreslå, at lov om kemiske stoffer og produkter ændres således, at der tilvejebringes en klar hjemmel til, at de gamle

[Miljøministeren]

midler skal godkendes efter de nugældende regler.

Samtidig vil jeg foreslå, at der i loven ind sættes en bestemmelse om, at godkendelser fremover gøres tidsbegrænsede, i lighed med hvad der gælder i de øvrige nordiske lande. Ved at gøre godkendelserne tidsbegrænsede vil man kunne sikre, at det pålægges producenterne med jævne mellemrum at fremsende nye oplysninger om midlerne. Samtidig vil man kunne sikre, at miljøstyrelsen får lejlighed til at vurdere, om der siden godkendelsen af et middel er fremkommet sådanne alternativer, at det ikke fortsat vil være rimeligt at anvende det pågældende middel.

Tidsbegrænsede godkendelser må også antages at indebære et incitament for bekæmpelsesmiddelbranchen til at udvikle nye og mindre skadelige bekæmpelsesmidler.

I redegørelsen har jeg anført, at det ud fra et administrativt synspunkt er vanskeligt at regulere det samlede forbrug. En enkel administrativ metode til at sikre en begrænsning i forbruget vil i en række tilfælde kunne få urimelige konsekvenser. Derfor må forbruget først og fremmest begrænses ad frivillighedens vej ved hjælp af mere målrettede rådgivningsindsatser.

Miljøministeriet vil nu i samarbejde med landbrugsministeriet og landbrugets organisationer udforme nærmere retningslinjer for, hvorledes man nedbringer det samlede forbrug af bekæmpelsesmidler. Et sådant tværfagligt samarbejde må bygge på den betydelige forskningskapacitet, som landbrugsministeriets forskningsinstitutioner besidder på dette område. Retningslinjerne skal sigte mod, at driftsmetoder tilrettelægges således, at det sker under størst mulig hensyntagen til det omgivende miljø og udmøntes i praktisk anvendelige forslag.

Jeg kan i øvrigt nævne, at den af regeringen nedsatte landbokommission i øjeblikket behandler spørgsmålet om en styrket rådgivningsindsats på bekæmpelsesmiddelområdet. En måde at undgå unødige eller mindre påkrævet erhvervsmæssig anvendelse af bekæmpelsesmidler på vil være kun at sprøjte, når der er konstateret et behov. Jeg har bl.a. fra landbrugsministeriet fået oplyst, at den tidligere så almindelige plansprøjtning, dvs. en systematisk sprøjtning efter en på forhånd fastlagt plan, er på retur. Jeg er af den opfattelse, at vi yderligere må fremskynde denne

positive udvikling i sprøjtepraksis ved at indføre et stop for plansprøjtning. Desuden kan dyrkning af sundere og mindre beskyttelseskrævende sorter – især kornsorter – medvirke til, at forbruget begrænses. Sådanne initiativer er allerede iværksat af landbrugsministeriet. Anvendelse af sorts- og artsblandinger som såsæd kan også begrænse forbruget. Dette bør nok kombineres med både lokal og landsdækkende variation i sortsvalget.

Forbruget af bekæmpelsesmidler i landbruget kan formentlig også begrænses, hvis der udlægges sprøjtefrie zoner i forbindelse med naturarealer. Engelske undersøgelser tyder på, at behovet for insektbekæmpelse på længere sigt kan nedbringes på marker, hvor der er udlagt sådanne zoner. Udlægning af sprøjtefrie zoner giver desuden bedre livs betingelser for flora og fauna og vil således mindske utilsigtede effekter ved brugen af bekæmpelsesmidler. Det spørgsmål undersøges i øjeblikket.

Udnyttelse af den eksisterende viden om, hvordan man kan begrænse forbruget af bekæmpelsesmidler, stiller betydelige krav til rådgivningsindsatsen, men kravene er næppe større, end hvad der kan honoreres inden for rammerne af landbrugets nuværende rådgivningsvirksomhed. Jeg har derfor bedt miljøstyrelsen om i samarbejde med landbrugsministeriet og landbrugsorganisationerne at udarbejde et vejledningsmateriale til den enkelte landmand om, hvordan man konstaterer, om der er behov for at foretage bekæmpelse af en skadevolder, og hvornår en sprøjtning mest hensigtsmæssigt bør foretages. Vejledningsmaterialet til landmændene bør desuden omtale mere miljøvenlige sædskifter, og hvilke sundere sortsblandinger der bør anvendes for at begrænse behovet for brug af bekæmpelsesmidler. Der bør også oplyses om alternative metoder til den kemiske bekæmpelse.

Desuden kan en geografisk sorts- og artsvariation også fremmes gennem en koordineret rådgivningsindsats på regionalt, eventuelt landsdækkende, plan. Som et led i bestræbelserne for at bringe forbruget af bekæmpelsesmidler ned mener jeg at det er af stor betydning, at miljøstyrelsen i samarbejde med landbrugsministeriet og landbrugets rådgivende tjeneste starter en landsomfattende »sprøjt mindre«-kampagne. Kampagnen skal supplere det oplysningsarbejde, der allerede

[Miljøministeren]

foregår. Denne vil formodentlig også kunne afbalancere virkningerne af kemikaliefirmaernes markedsføringsindsats. Jeg har derfor bedt miljøstyrelsen om at tage initiativ til en sådan kampagne.

Begrænsning af forbruget af bekæmpelsesmidler i offentlige parker o.lign. og hos private kan ske ved, at anvendelsen gøres behovsbaseret og doseringen lavest mulig.

Ændrer kommunerne og grundejerforeningerne opfattelse af, hvordan der skal se ud i parker og på offentligt tilgængelige områder, vil det også kunne medvirke til at nedsætte forbruget. Derfor har jeg bedt miljøstyrelsen overveje udformningen af et vejledningsmateriale til alle landets kommuner og offentlige myndigheder om, at anvendelsen af bekæmpelsesmidler på ikke-erhvervsmæssigt dyrkede arealer skal begrænses mest muligt.

I miljøstyrelsen overvejer man desuden muligheden af i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening at iværksætte en »sprøjt mindre«-kampagne for 1986 rettet mod den ikke-erhvervsmæssige brug af bekæmpelsesmidler.

Jeg forventer, at de ovenfor omtalte initiativer til begrænsning af forbruget i løbet af få år kan vende udviklingen i forbruget af bekæmpelsesmidler, så vi efter en 3 års periode vil kunne registrere enten et markant fald i forbruget af bekæmpelsesmidler eller en markant faldende tendens. Hvis dette mod forventning ikke viser sig at være tilfældet, er det min opfattelse, at vi må overveje at tage andre administrative midler i brug.

Forhandling

Hjortnæs (S):

Miljøministerens generelle synspunkt er – sådan må jeg forstå ministerens indlæg her i dag, som det også kommer til udtryk i indledningen til redegørelsen: vi skal politisk alene gribe ind, hvis det viser sig, at resultaterne kommer ud af trit med vore intentioner. Men situationen er jo desværre den, hr. minister, at resultaterne allerede er ude af trit med intentionerne.

Vi er mange – jeg tror endda rigtig mange – der er bange. Ministeren siger, at han er bekymret. Hvad er det, der sker med vores natur i disse år? Vi kan direkte måle faldet i antallet af vilde fugle, lærkesangen er holdt op mange steder, fuglene har mistet deres

fødeunderlag, og vi foretager os faktisk ingenting – miljøskaferne fortsætter.

Vi tillader brug af bekæmpelsesmidler i et omfang som ingen sinde tidligere, vi tillader os at bruge bekæmpelsesmidler, hvis biologiske effektivitet nærmest er uhyggelig. Det naturlige biologiske liv i jordskorpen er mange steder slået ihjel. Det handler tilsyneladende alene om produktion og penge og ikke om dyr og mennesker.

Ministeren siger, at han gerne vil være med til at begrænse forbruget af bekæmpelsesmidler, men ministerens mere konkrete forslag vil ikke nedbringe forbruget i bare nogenlunde acceptabel grad. Ministeren har tilsyneladende slet ingen ambitioner; ministerens holdning er afventende: lad os se, hvad der sker.

Men det går ikke. Belastningen af naturen og truslen imod mange dyrs naturlige livsgrundlag er så vidt fremskreden, at en passiv og defensiv holdning kan vise sig at få uoprettelige skadevirkninger.

Min generelle kritik af ministerens redegørelse og af det svar, ministeren har givet på forespørgslen, er derfor, at ministeren er for defensiv, og det er helt tydeligt, at ministeren ikke har haft noget ønske om at fremkomme med forslag, som dansk jordbrug vil vende sig imod. Tværtimod understregede ministeren jo klart og tydeligt, at landbruget har store økonomiske interesser i dette spørgsmål, og at det også må være rimeligt, at man tager hensyn til erhvervets interesser.

Ministeren taler om en »sprøjt mindre«-kampagne, men hvordan harmonerer det med det, som ministeren tilsyneladende opfatter som en kendsgerning, nemlig at landbruget har så store økonomiske interesser, at det må blive ved med at sprøjte, stort set sådan som det hidtil har gjort det?

Det defensive kommer tydeligt frem, når ministeren siger, at han er enig med miljøstyrelsen i, at midler med bestemte egenskaber ikke bør godkendes, men herefter tilføjer, at det fortsat bør være en sag, der afgøres af miljøstyrelsen efter råd fra bekæmpelsesmidlerrådet og med miljøankenævnet som ankeinstans. Jeg synes, at miljøstyrelsen har krav på at vide, hvad den politisk ansvarlige minister og hvad folketingets partier mere præcist mener om dette spørgsmål.

Socialdemokratiets opfattelse er, at miljøstyrelsen må have ret til at afvise nye be-

[Hjortnæs]

kæmpelsesmidler, hvis de har et højt akut giftindhold, hvis de har en bekymrende langtidsvirkning, hvis de har en meget lang nedbrydningstid, eller hvis der findes mindre skadelige alternativer. Det var vist kun det sidste, ministeren selv gav udtryk for, men de andre ting er også meget væsentlige.

Det er socialdemokratiets opfattelse, at det er nødvendigt med mere konkrete skridt end dem, ministeren anviser, hvis forbruget af bekæmpelsesmidler skal nedsættes effektivt og hurtigt. Vi er specielt kritiske over for det store forbrug af ukrudtsbekæmpelsesmidler; det må nedbringes, og det må nedbringes drastisk, eventuelt ved, at der indføres en særlig afgift.

Vanskeligere er det at fastsætte begrænsende regler for brug af insektbekæmpelsesmidler og svampesydomsbekæmpelsesmidler, men også her er der brug for en mere restriktiv holdning.

Ministeren er inde på, at man bør stræbe henimod en praksis, hvorefter der kun sprøjtes, når der er konstateret forekomst af skadedyr, og ikke som i dag, hvor der sprøjtes forebyggende. Det er efter min opfattelse et rigtigt synspunkt, men igen må jeg konstatere, at ministeren ikke er operativ, men henholdende og defensiv. Ministeren taler alene om at udbygge rådgivningen, men siger samtidig, at de fornødne muligheder er til stede i dag. Herefter kan man vel konstatere, at mulighederne i hvert fald ikke bliver udnyttet.

Hvad er der i grunden i vejen for, at en landmand indhenter en godkendelse hos miljømyndighederne, før han går i gang med at bekæmpe et insektangreb, således at myndighederne også kan tage stilling til, hvilke midler der bør anvendes, og hvordan der bør sprøjtes? Hvis nogen vil hævde, at det er der ikke tid til, vil mit svar være, at så må myndighederne tilpasse sig, sådan at de kan nå at tage stilling inden for de tidsrammer, der opereres med.

I socialdemokratiet ønsker vi også præparaternes giftighed reduceret. Derfor ser vi gerne en differentieret afgift indført, således at jo mere sundhedsfarligt og miljøfarligt et bekæmpelsesmiddel er, jo højere skal afgiften være.

Jeg er tilfreds med, at ministeren ønsker indført sprøjtefri zoner, men det bør fastslås, at det skal være såvel omkring hegn som omkring vandløb.

Ministeren er inde på spørgsmålet om vurdering af de gamle midler, dvs. midler, der var klassificeret før 1980 og altså godkendt af det gamle giftnavn. Ministeren har her nogle konkrete forslag, som socialdemokratiet kan give sin tilslutning til.

Men igen må jeg spørge ministeren: hvorfor har ministeren ikke reageret for længst? Vi har jo længe vidst, at retsgrundlaget her var usikkert. Ministeren kan da ikke være uvidende om, hvad der er foregået i miljøankenævnet. Hvorfor har ministeren ikke allerede taget et initiativ og fået dette bragt på plads?

Der er også et problem, som jeg ikke synes ministeren berører, nemlig at de gamle midler normalt er det, man kalder bredspektrede, det vil sige, at de kan ødelægge mange organismer, såvel den uønskede som den nyttige eller den harmløse organisme. De nye midler er mere selektive, hvilket er en ønskelig egenskab. Men der må være et forbud mod at blande de selektive midler, for ellers opnår man ikke den tilsigtede reduktion. Også her mangler jeg en konkret stillingtagen og præcisering fra ministerens side.

Ministeren foreslår, at godkendelserne skal gøres tidsbegrænsede. Det er en udmærket idé, men vi ser gerne en fast grænse på 5 år, og vi mener, at en tidsbegrænsning må følges op af et reelt forbud, hvis virksomhederne ikke indsender de nødvendige supplerende oplysninger.

Generelt om ministerens svar på forespørgslen vil jeg sige, at det ikke er tilstrækkelig operativt, og at det ikke indeholder oplæg til initiativer, som effektivt og hurtigt vil begrænse forbruget af bekæmpelsesmidler. Derfor skal jeg på vegne af socialdemokratiet, socialistisk folkeparti, det radikale venstre og venstresocialisterne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketetinget opfordrer regeringen til inden den 1. januar 1987 at fremsætte en handlingsplan indeholdende konkrete lovinitiativer, der hurtigt og effektivt nedsætter forbruget af bekæmpelsesmidler, samt fremsætte lovforslag, der fjerner den øvre grænse for afgifter på bekæmpelsesmidler, således at det samtidig gøres muligt at ændre anvendelsen af provenuet,

går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

[Hjortnæs]

Jeg skal tilføje, at denne dagsorden er udtryk for et pålæg til regeringen om at blive mere aktiv, mere operativ, gøre noget reelt ved problemerne. Men det er ikke samtidig – sådan må ministeren ikke opfatte det – et oplæg til os andre om, at vi skal forholde os i ro indtil den 1. januar 1987. Vi vil nu nøjere granske og drøfte redegørelsen i folketingets miljøudvalg, og derefter vil vi overveje, om vi inden den 1. januar 1987 bør fremkomme med forslag til nødvendige lovændringer.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Ahlmann-Ohlsen (KF):

I det moderne landbrug benyttes bekæmpelsesmidler til vidt forskellige formål. Der er 4 hovedgrupper: herbicider, det, man bruger til at bekæmpe ukrudt med, fungicider til svampebekæmpelse, insekticider til skadedyrsbekæmpelse og endelig gruppen af vækstreguleringsmidler.

Ser man på fordelingen, er det korrekt, at den samlede stigning er af en vis faretruende karakter, men der er en vægtfordeling inden for de fire grupper, det er værd at se lidt nærmere på.

Stigningen fremtræder først og fremmest på svampebekæmpelsesområdet. Hvordan kan det nu hænge sammen?

Dette produkt bruges især til vores vinterafgrøder, hvilket naturligvis er med til at give nogle andre fordele, jeg senere skal komme ind på.

Vækstreguleringsmidlerne bruges til at effektivisere produktet, således at man får så lille et tab som muligt i selve produktet. Totalt anslår man at der bruges knap 8.000 t, svarende til 2,6 kg pr. ha.

Hvorfor bruger landmændene og landbruget disse produkter og disse midler? Der skal da ikke være nogen tvivl om, at man naturligvis ønsker at få så høj en produktion som muligt under hensyntagen til de omgivelser, som landbruget ligesom andre virksomheder befinder sig i. En højere kvalitet får man også igennem en højere renhed; vi får færre forgiftninger og bivirkninger ved anvendelse af korn til andre formål, og vi forhindrer

meldugsvamp i at brede sig i f.eks. vores store forårsafgrøder. Vi sikrer samtidig med disse midler en bedre udnyttelse af jorden. Vinterafgrøder udnytter jo som bekendt kvælstoffet i vores jord, hvilket formindsker risikoen for nedvaskning af nitrat til fare for f.eks. vores drikkevand.

Hvordan ser man så fra politisk hold på den begrænsning af forbruget, som også vi fra konservativ side ønsker? Nu skal man ikke tro, at landmændene bruger bekæmpelsesmidler uden videre – jeg tror nok, at mange af hensyn til prisen er klar over, at unødigt sløseri med bekæmpelsesmidler ikke lønner sig – men vi må se i øjnene, at landbruget og samfundet og folketingets medlemmer naturligvis har to forskellige interesser at varetage; det skal vi ikke være blinde for.

Vi satser på frivillige metoder. Man kunne f.eks. forkorte godkendelsesproceduren, når man indleverer et nyt produkt til miljøstyrelsen. Vi kunne bede producenterne om at lave helt anderledes præcise beskrivelser af doseringer m.v., som vi kan kræve oplyst på emballagerne. Vi kunne bede om større vejledning i forbindelse med sprøjtning, specifikt over for en generel sprøjtning, og vi kunne også bede det offentlige om at begrænse brugen af sprøjtemidler. Den private sektor bruger vel også mere, end rimeligt er; også her kunne man sætte ind.

Vi støtter tanken om at udstede tidsbegrænsede godkendelser, og vi ønsker, at vi får sikkerhed for, at midlerne virker første gang, så man ikke skal sprøjte gentagne gange.

Vi ønsker at støtte bestræbelser for at fremme bedre varslingsystemer, således at man kan foranstalte nødvendig behovsprøjtning fremfor plansprøjtning. Vi tror på, at også bedre håndteringsvejledning af hensyn til vort arbejdsmiljø er en fordel. Det ville være en god ting, hvis man kunne få mere fart på udviklingen af sprøjteteknologi – også her mener vi at der er noget at hente – og endelig kunne vi opfordre til, at man forbedrer uddannelsen i anvendelse af bekæmpelsesmidler.

Med de tre nøgleord »bedre rådgivning, oplysning og udvikling« sat sammen med ministerens redegørelse, der indeholder en lang række tanker, som vi naturligvis tilslutter os, mener det konservative folkeparti, at

[Ahlmann-Ohlson]

udviklingen er på den rette vej til fordel for vort miljø.

Sønderby (V):

Venstre kunne ikke drømme om at beklage, at vi får en drøftelse af dette emne, og at det er alvorligt, vil vi selvfølgelig også give hr. Hjortnæs ret i, for vi er alle sammen interesserede i, at der bruges så lidt som muligt af disse midler. Vi er derfor fuldstændig enige i intentionerne i forespørgslen, men vi er ikke helt enige i, at det er miljøministeren, der skal tage initiativet i sagen. Vi mener, at der er mange, der skal være med i dette arbejde, både producenterne af midlerne, de, der sælger dem, og forbrugerne.

Det sæt af regler, som allerede er kommet på lovgivningsområdet i 1979, har taget fat på nogle af problemerne, og nu har ministeren jo lige redegjort for, at der på nogle områder vil komme yderligere lovgivning, og derfor er der altså på de nødvendige områder lovgivning på vej, og på de andre områder er man, som jeg senere skal gøre rede for, i fuld gang med at tage fat på de skadelige virkninger af brugen af bekæmpelsesmidlerne. På baggrund af det beslutningsforslag om bekæmpelsesmidlers brug, som SF fremsatte sidste år, afgav vi jo en beretning, hvor flertallet sagde, at ministeren skulle komme med en redegørelse. Denne redegørelse har vi fået, og derfor kunne man vel nok sige, at forespørgslen er unødvendig, men ikke diskussionen. Man kunne have taget en diskussion om redegørelsen, men ikke ligefrem stille en forespørgsel, for ministeren har jo i sin redegørelse sagt, at man må prøve på at få løst det problem, at forbruget stiger, man må prøve på at omlægge forbruget til mindre skadelige bekæmpelsesmidler, og man må forske yderligere. Det gælder på dette område ligesom på alle andre, at forskningen skal prioriteres højt, og nogle af de problemer, som blev nævnt i forbindelse med den drøftelse, vi havde i udvalget om SFs forslag, har ministeren jo også taget fat på.

Vi er derfor meget tilfredse med den redegørelse, ministeren har fremlagt, og synes egentlig, at den dækker de synspunkter, vi fra venstres side har med hensyn til løsningen af disse problemer.

Baggrunden for denne forespørgsel er, sagde hr. Hjortnæs i går til Jyllands-Posten, at »stigningen i brug af sprøjtemidler« – nu kalder hr. Hjortnæs dem sprøjtemidler, men jeg er blevet belært om fra landbrugsministerens side, at det ikke hedder sprøjtemidler, men bekæmpelsesmidler – »gennem de sidste tre år er alarmerende«.

Nu bestemmer hr. Hjortnæs selvfølgelig ikke, hvor stor en overskrift en sådan udtalelse får i avisen, men den er jo i hvert tilfælde medvirkende til at skabe angst for, at der slet ikke bliver gjort noget, men det synes jeg egentlig ministeren allerede har gjort rede for ikke er tilfældet, og også nogle af de punkter, jeg vil komme ind på senere, er med.

En sådan udtalelse er altså i sig selv alarmerende, og statistisk har hr. Hjortnæs selvfølgelig ret; det har ministeren også været inde på. Men denne stigning i forbruget hænger jo ikke kun sammen med uforsvarlig og uhensigtsmæssig brug af disse midler. Den hænger sammen med en masse ændringer, der sker i landbrugets driftsformer: der bliver mindre kvæg på grund af arbejdskraftproblemer og på grund af mælkekvoter, og derfor bliver der altså færre arealer med græs. Der kommer andre sorter ind på markedet, f.eks. vinterbyg, der skal bruge svampemidler. Man bruger væksthæmmende midler, fordi mejetærskerne ellers ikke kan klare problemerne. Og der bliver for store tørringsomkostninger, fordi man skal bruge for megen energi til at få kornet tørret. Man har for lidt arbejdskraft ude omkring. Jeg ved ikke, om hr. Hjortnæs har oplevet at hakke roer, men det er i hvert fald ikke muligt at få nogen mennesker til at hakke roer mere, og derfor er man nødt til at bekæmpe ukrudtet med nogle midler. Der er således mange ting, der påvirker i allerhøjeste grad, herunder ændrede vejrforhold og en hel masse andre ting.

På ét område har hr. Hjortnæs ret, og det nævnte ministeren også, nemlig at der i landbruget har været en teori om, at man kunne plansprøjte, det vil sige, at man skulle sprøjte, inden angrebene kom, men det er man for længst gået bort fra af økonomiske grunde, og derfor er der nu kommet varsling, så man først bruger bekæmpelsesmidlerne, når det er nødvendigt.

Hvorfor anvendes disse midler så? Det er ikke kun for landmandens skyld, det er ikke

[Sønderby]

kun for, at landmanden kan tjene nogle flere penge. Det hænger også sammen med, at man får et mere sikkert udbytte; man ved, at man hvert år kan regne med et nogenlunde ensartet udbytte. Der er ikke ret meget ved at have en stor besætning, hvis man ikke kan avle nogle roer til den. Jeg skal ikke komme ind på Det gamle Testamente, hvor græshopperne jo skabte store problemer for fødevarer-situationen. Hungersnød i udviklingslandene har jo også været et meget stort problem, og det har man delvis kunnet løse via bekæmpelsesmidler.

Man får også sikkerhed for højere kvalitet af produkterne, de kan holde sig noget længere, og vinteropbevaring bliver mulig. Der er således mange ting, der spiller ind. Jeg skal ikke trætte med alt for mange tal, men vil alligevel sige, at hele dyrkningen af vinterhvede, vinterbyg og ærter er kommet ind de steder, hvor græsmarkerne er gået ud, og der skal være nogle midler til at klare, at disse planter kan give et udbytte.

På baggrund af dette skal jeg ikke anfægte, at brugen af bekæmpelsesmidler er nødvendig, og det har hr. Hjortnæs heller ikke gjort. Af de tal, der er kommet frem om, hvor meget der bliver brugt af bekæmpelsesmidler, fremgår det, at jordbruget tegner sig for $\frac{3}{4}$ af forbruget, og at man i private haver og på offentlige veje osv. bruger den sidste fjerdedel. Det kan da godt være – og det har ministeren også været inde på – at man måske skulle begrænse brugen i private haver. Det kan da godt være, at hr. Hjortnæs skulle til at luge sine jordbær og lade være med at sprøjte dem med svampemidler; så ville de nok give knap så meget, men jeg synes, det ville være et godt sted at begynde i hvert fald. Det er nok et af de områder, hvor man skulle tage fat.

Som sagt mener venstre ikke, at der er behov for denne forespørgsel, men vi synes som nævnt, at det er udmærket – og det kan man så sige til SF, der fremsatte beslutningsforslaget sidste år – at denne debat er kommet i gang, fordi man fra mange sider er blevet opmærksom på, at det virkelig er et problem, man skal gøre noget ved. Som jeg sagde i indledningen, er både producenterne – måske i særdeleshed producenterne – sælgerne af det og forbrugerne, altså landmændene, blevet opmærksomme på, at nu må man altså tage fat på disse problemer, men så må

jeg samtidig også sige til hr. Hjortnæs, når han bruger statistik, at det er rigtigt, at der har været en stor stigning i 1982, 1983 og 1984, men i 1985 er det stagneret, og i de tal, der er kommet frem indtil nu, er der nærmest en lille tilbagegang. Beløbet, man har købt for i kroner og øre, er det samme, men da prisen er steget 5 pct., er der et mindre forbrug i 1985, og jeg er sikker på, at der i 1986 også vil være et væsentligt fald. For mit eget vedkommende har jeg brugt for 10.000 kr. mindre til bekæmpelsesmidler, fordi vi foretager flere beregninger nu. Efter de udtalelser, jeg har hørt i miljøudvalget fra både hr. Gade og hr. Hjortnæs, har jeg kigget lidt på, hvor meget jeg bruger, og det er der mange landmænd der med mig har lært.

Der holdes på torsdag et stort møde med landboorganisationerne, producenterne og sælgerne, hvor man vil drøfte disse ting, og hvor man virkelig vil lægge op til, at man ikke behøver at bruge så mange midler for at bekæmpe ukrudt og svampe, og hvad det ellers kan være, som der har stået på emballagen før, og derfor synes jeg nok, det er godt, at det sker.

Ved de pilotprojekter, som man sætter i gang vedrørende marginaljordsproblematikken, vil der blive nogle områder, hvor man lader være med at sprøjte. Hele markstyringen er man i fuld gang med at få kørt over på EDB, der kan sige, hvornår disse midler skal bruges, så man ikke bruger dem, før man skal. Kun når der dukker nogle sygdomme op, skal man bekæmpe. Hele varslingen er blevet bedre, og sådan er der så mange ting.

Landmanden er jo også nødt til at gøre noget, for det er ikke gratis at bruge disse midler. Der bruges for 1,3 mia kr. af dem, og man får for 3,6 mia kr. ud af det, så det er altså ikke bare omsonst at hælde disse midler ud. Man får ligesom indtrykket af, at det bare er noget, man bruger 500–600 kr. pr. ha kommer man meget let af med i omkostninger. Derfor er det ikke noget, man bruger bare for sin fornøjelses skyld.

Ministerens redegørelse tager højde for alle disse ting. Man har fra landbrugets organisationer i allerhøjeste grad taget fat på dette og sagt: vi vil være med til at klare disse ting, og derfor synes jeg, det er udmærket, at ministeren siger: lad os nu kigge på, om den udvikling forsætter med stigning i 1984, stag-

[Sønderby]

nation i 1985 og fald i 1986, 1987 og 1988, og hvis det kan køre af sig selv, er vi fra venstres side ikke enige i, at det er folketinget, der skal tage fat på disse problemer.

Vi har gjort opmærksom på det via debatten om SFs beslutningsforslag, og det vil vi slet ikke beklage. Vi synes, det er godt, at man også har lyttet ude omkring, og at man i dag har møde på Nyborg Strand, hvor man også drøfter disse ting, så det skal ikke være sådan, at vi siger, at det er en dårlig debat. Den har vækket nogle områder, hvor man ikke har været opmærksom på tingene.

Man har på landbrugsskolerne inden for det sidste år lavet sprøjtecertifikater. Jeg har delt lidt materiale ud til ordførerne, så de kan se, at de unge lærer kendskab til pesticidernes påvirkning af miljøet. Jeg synes, der er sat meget i gang. Der er ting i den dagsorden, som hr. Hjortnæs har foreslået, som er udmærkede, men jeg synes, han skulle have lyttet efter miljøministerens redegørelse og de ting, der blev sagt i dag. Vi tilslutter os, når ministeren siger: lad os nu kigge på, om udviklingen vender. Hvis ikke den vender og det går nedad i et temmelig stejlt dyk, hvad jeg tror det gør, kan man tage det op igen, men at forvente, at man allerede til 1. januar 1987 skal tage højde for det, vil jeg i hvert fald være meget betænkelig ved.

Dette er en positiv debat, og jeg synes ikke, at vi indtil nu har hørt så stærke ord. Derfor håber jeg, at vi fortsat kan få en god debat om dette, og at vi kan få løst problemerne i samarbejde mellem de tre organisationer.

Gade (SF):

Grundlaget for debatten i dag er jo SFs initiativ i sidste samling med beslutningsforslaget, og behandlingen endte i udvalget med, at der blev skrevet beretning. Heraf fremgik det, at ministeren skulle give en redegørelse, og den har vi så fået her i januar.

Denne redegørelse gennemgår bl.a. SFs forslag, og jeg skal da her fra starten kvittere for, at den denne gang er betydelig mere grundig og seriøs end den, vi så, da vi havde vores beslutningsforslag til drøftelse. Det skyldes jo nok, at vi i udvalget havde en meget grundig drøftelse, stillede mange spørgsmål og fik rejst en lang række af problemer på dette område.

Men selv om regeringen nu viser en større vilje end sidste forår – det er den vel også nødt til efter det beretningsflertal, der var – må vi konstatere, at tempoet og styrken i de initiativer, der nævnes i ministerens tale, ikke er tilfredsstillende for SF.

Tiden er inde til effektivt at foretage indskrænkninger i anvendelse og udbredelse af sprøjtemidler. Der er nogle, der mener, at vi skal give os mere tid. Det konservative folkepartis ordfører talte om, at vi var på rette vej. Det mener jeg der er meget lidt dokumentation for. Derimod er der fantastisk meget, der tyder på, at tiden er udløbet, at vi er ved at reagere for sent. Jeg skal nævne nogle ting senere og her kun lige nævne, at af den rapport fra planteværnscenteret, som vi har fået, fremgår, at det, man for 4-5 år siden anså for at være utænkeligt, f.eks. nedsivning til grundvand, er noget, man i dag tager alvorligt, idet man siger, at det er et problem. Vi er bange for, at vi ikke blot har en nitratbombe i grundvandet, men muligvis også en pesticidbombe i nogle bestemte jordtyper.

Jeg siger det kun, fordi jeg mener, det er en helt fejlagtig vurdering at tro, at vi nu er på rette vej. Jeg skal senere i min tale komme tilbage til hr. Sønderbys tal, som jeg mener han mistolker, når han siger, at nu går det bedre. Vi mener, at tiden i stedet for nærmest er udløbet, og derfor er det altså også, vi mener, at der er brug for mange og kraftige initiativer.

Redegørelsen lægger op til drøftelser både i miljøudvalget og i arbejdsmarkedsudvalget, også selv om vi har fået denne forespørgselsdebat. Der er ting, vi ikke kan tage med i dag, og som vi må rejse senere. Debatten i dag må så bruges til de lidt større linjer og bør markere, at der er vilje i folketinget til en kraftigere indsats i de kommende år.

De mange problemer med at godkende de gamle bekæmpelsesmidler understreger, at vi har brug for straks at ændre lovgivningen, så de kan blive revurderet efter andre kriterier.

Det er vel 25 år siden, man startede med at påpege, at de gule midler ikke burde være tilladt. Det er længe siden, det blev fremhævet, at stoffer som Paraquat og Diquat ikke burde bruges, og når miljøankenævnet ikke vil acceptere dem, viser det klart, at der er brug for ny lovgivning. Vi mener så, at vi samtidig skal præcisere, at vi ikke skal lade brugerinteresserne bestemme. Vi har ikke

[Gade]

brug for det, der bliver kaldt sammenfattende vurderinger. Vi har derimod brug for klart at få præciseret: miljø og sundhed skal prioriteres over brugerinteresser. Det mener vi er afgørende, når det lovudspil, som ministeren vil komme med, kommer til behandling.

Vi mener samtidig, at det klart i kemikalieloven skal præciseres, at kemikalielovens målsætning er at nedbringe forbruget af bekæmpelsesmidler.

Regeringen vil fremsætte lovforslag herom. Vi mener, at det kan vi gøre nu. SF vil gerne medvirke til, at der dispenseres fra tidsfrister osv. Vi kan få den sag på plads i denne folketingssamling, det er der flertal for, når ministeren har spillet ud, som han har gjort, og vi mener, det er utilstedeligt, at sagen om godkendelse af de gamle stoffer er blevet slyttet så længe. Lad os få det gjort, lad os få rent bord i den sag!

SF er meget kritisk over for redegørelsen, når det gælder spørgsmålet om afgift på bekæmpelsesmidler. Det er klart for salen her, at i SF mener vi, at afgifter er nødvendige for at få styret og nedsat forbruget af bekæmpelsesmidler. Det var dog ikke det, der var flertal for, da vi skrev beretning. Derimod var der et flertal i miljøudvalget, da vi skrev beretningen, som tog stilling til spørgsmålet om den øvre afgiftsgrænse. Nu taler ministeren om, at den øvre afgiftsgrænse blot skal hæves. Det er helt uantageligt for SF, og derfor er vi også medforslagsstillere til den dagsorden, der foreslår fjernelse af den øverste grænse for afgifter. Vi får brug for de midler, der kan fremkomme på den måde, til forskning i alternativer til bekæmpelsesmidler, til oplysning og uddannelse.

At problemerne er voldsomme og stigende, illustreres bedst af de nye tal, som også redegørelsen viser. Hvis vi tager de tal, som jeg tror er bedre målingstal end de rene tons virksomt stof, netop det, som center for jordøkologi har beregnet, altså det, de kalder behandlingsindeks, er der jo nogle dramatiske stigninger i forbruget, i den miljøbelastning, vi har set fra 1981 til 1984. Det er så også min kommentar til hr. Sønderby, som taler om et mindre forbrug. Hvis center for jordøkologis beregningsmetode lægges til grund, er der ingen mindskning, men en stadig stigende belastning, og det vil sige, at vi ikke står i en situation, hvor vi bare kan slappe af; vi står i en situation, hvor det er på høje

tid, at vi tager fat. Det bekræfter statens planteværnscenter også. Jeg har været inde på det tidligere og vil blot nævne, at det er en stor glæde at læse dets sidste rapport, hvori det virkelig siges, at disse problemer er alvorlige.

Jeg syntes, det var interessant at læse om et begreb som integreret plantebeskyttelse. Det er nok det, vi andre i nogle år har kaldt det mere økologisk drevet landbrug – det er ligegyldigt, hvilke ord vi vælger – men det er netop denne kombination: sædskifte, valg af afgrøder, jordbearbejdning osv., der kan være med til at begrænse brugen af bekæmpelsesmidler. Den forskning og den viden kan ikke fremmes hurtigt nok.

Så er spørgsmålet, hvordan vi begrænser det samlede forbrug. Ministeren og regeringen lægger op til rådgivning og kampagner. Det skal jeg da ikke afvise, det kan være udmærket, men vi tror ikke, det er nok. Ministeren lægger op til drøftelser med landbrugsorganisationer. Ja, selvfølgelig, men vi mener, at folketinget må have hånd i hanke med en handlingsplan, som vi af ærlig overbevisning tror kan nedbringe forbruget, og derfor er der også den frist i dagsordenen med hensyn til fremlæggelse af en sådan plan for folketinget – i stedet for det, som ministeren lægger op til: bare at vente og se, hvad der sker om tre år. Det mener vi ikke at tiden er inde til. Det er alt for alvorlige problemer, vi står med, og vi bør formulere målsætningen og tage de konkrete initiativer. Vi har jo haft ret lang tid til det, og vi kan ikke bare regne med, at venlige henstillinger kan klare problemerne.

Der er mange andre problemer. Jeg synes, at ammende kvinder er et problem, der bør arbejdes videre med i arbejdsmarkedsudvalget, personlige værnemidler, spørgsmålet om uddannelsescertifikat, giftbog, autorisation og sådan noget. Det er problemer, som vi i SF stadig mener at der skal arbejdes videre med. Og vi vil også forbeholde os at udarbejde konkrete forslag på nogle af disse områder.

Jeg vil til sidst bemærke, at ministerens afslutningsord var, at hvis dette mod forventning ikke giver resultat, vil man overveje andre metoder. Det, jeg har imod ministerens redegørelse og hans tale i dag, er, at vi i virkeligheden i spørgsmålet om det samlede forbrug skal vente og se. Det er ikke tiden til

[Gade]

at vente og se. Tiden er i stedet til at gå i gang og se, om vi får resultaterne.

Et lille eksempel: hvorfor vedtager vi ikke sprøjtefri zoner også omkring levende hegn? Lad det køre 2-3 år, og lad os så se, hvordan det virker, om det giver os problemer, i stedet for at sige, at nu skal vi vente 3-4 år, og så skal vi måske gøre det, som vi vel alle sammen inderst inde godt ved er nødvendigt, nemlig forbyde sprøjtning i disse zoner. Lad os vende bøtten! Problemerne er alvorlige nok til det, og vi synes, det er det, vi skulle gøre.

Som det er fremgået, ville vi gerne have stemt for en mere vidtgående dagsorden end den, der ligger på bordet, men vi er glade for, at det i dagsordenen klart tilkendegives, at den øvre grænse for afgiften skal væk, så vi stemmer for den dagsorden, som er foreslået.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg skal gøre opmærksom på, at tidtagingsuret er gået i stykker, og jeg vil derfor på anden måde prøve at administrere taletiden så rimeligt og retfærdigt, som det lader sig gøre.

(Kort bemærkning).

Sønderby (V):

Ja men så håber jeg da, den kan blive lang, når uret er gået i stå, men jeg skal nu prøve at gøre det kort.

Hr. Gade sagde, at de tal, jeg havde henvist til fra det lille hæfte, vi har fået, ikke var relevante. De tal, han havde fundet, var mere relevante. Jeg må gøre hr. Gade opmærksom på, at jeg også sagde, at de økonomiske midler, man brugte til bekæmpelsesmidler, var stigende i de tre år, der er gået, men at de stagnerer i år, og at forbruget er absolut faldende. Der ligger store lagre, og hr. Gade henviser til, hvor meget der bliver brugt pr. planteproduktion, men det betyder jo ikke, at landmanden har lyst til at bruge det hele; det hænger måske sammen med, at der er foregået en form for plansprøjtning, men det gør der ikke mere. Nu bliver det varslet, og så bruger man kun det nødvendige. Hr. Gade kan være helt sikker på, at når tallene kommer for 1985, vil det være helt andre tal, fordi der er brugt mindre mængder.

Hr. Gade sagde, at det var på høje tid, og det forstår jeg godt. Jeg skal da til hr. Gade sige, at han var før ude end hr. Hjortnæs med det beslutningsforslag, som vi drøftede sidste år. Hr. Hjortnæs har lige bestemt ramt at komme med beslutningsforslaget på det tidspunkt, da der statistisk er anvendt det højeste antal kilo og kroner til bekæmpelsesmidler. Men tallene er på vej nedad i 1985, og hvis hr. Hjortnæs havde ventet 14 dage eller 3 uger, havde man måske fået tallene for 1985, og så havde det hele ikke været så meget på høje tid, for så var kurven på vej nedad. Det var sådan set det, ministeren var inde på, og det, jeg også har været inde på; kurven er på vej nedad, og dér må man nok sige; at de, der producerer bekæmpelsesmidlerne, har været lidt længe om at komme med på vognen, men de er også med på vognen nu, og derfor tror og håber jeg, at tingene løser sig af sig selv.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg tror, hr. Sønderby har ret i, at antallet af tons virksomt stof vil gå ned. Det, jeg henviste til, var derfor også det, som center for jordøkologi har fremført, en anden belastningsmetode, det, de kalder en behandlingsindeks - det står på side 7 i bilag 3 til ministerens redegørelse - og jeg vil spørge ministeren, om han ikke er enig i, at belastningsindeksen er et godt måleinstrument for, hvor alvorligt dette problem er, et bedre måleinstrument end antallet af tons virksomt stof. Det siger jeg, fordi center for jordøkologi fremførte, at en nedgang eller stagnering i forbruget af tons virksomt stof ikke nødvendigvis behøver at betyde, at antallet af behandlinger er indskrænket, eller at miljøbelastningen er blevet mindre. Det er jo netop med den beregningsmetode, man ser den voldsomme stigning fra 1981 til 1984 for alle midler.

(Kort bemærkning).

Sønderby (V):

I diskussionen før var hr. Gade meget inde på, at det var brugeren, der måske mest af hensyn til fortjenesten skulle foretage disse bekæmpelsesforanstaltninger, og at de tal, jeg havde fremme, var de økonomiske ressour-

[Sønderby]

cer, som landmanden havde anvendt på disse, altså: to tredjedele af de beløb, der bliver brugt til bekæmpelsesmidler, bliver anvendt af landmanden, og dér er beløbene stigende i 1982, 1983 og 1984, stagnerende i 1985 og nu på vej nedad.

Det, jeg sagde, var, at den økonomiske indsats, som man gør ved at købe disse midler, er på vej nedad, og jeg har ikke oplevet, at firmaerne på nuværende tidspunkt er begyndt at sætte priserne ned for at få folk til at anvende mere. Derfor måler jeg altså noget af det i det beløb, der bliver brugt til det, og det er på vej nedad; derfor tror jeg, at problemerne vil løse sig af sig selv.

Men denne debat og debatten sidste år om beslutningsforslaget har været med til at lukke nogles øjne op, og det vil jeg kun takke hr. Gade for, men man har altså fra forespørgerne i dag lige bestemt ramt det tidspunkt, hvor de tal, man har fremme, er højest. Jeg garanterer for, at om ganske kort tid, når de sidste tal kommer for 1985, er vi på vej ned. Det er jeg også.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Den udvikling inden for landbruget, der har ført til intensiv udnyttelse og nærmest industriel drift, har også givet problemer med hensyn til øget brug, ja, til mangedoblet brug af bekæmpelsesmidler og dermed til belastning af miljøet, og jeg forstår, at det er det, der er problemet for os alle sammen, også for hr. Sønderby.

Den stærkere belastning går i høj grad ud over fugle og dyr, og det kan vi ikke fortsætte med på den måde. Derfor er vi enige i, at man bør fjerne den øvre grænse for afgifter på bekæmpelsesmidler og gøre det muligt at ændre anvendelsen af provenuet, så man virkelig kan få midler til rådighed til forskning og andre tiltag på dette område.

Derudover mener vi, at man bør gøre det muligt at få revurderet de tidligere godkendte stoffer. De er godkendt på et tidspunkt, hvor man havde andre kriterier for, hvad der skulle være grundlaget for godkendelser. Det har tilsyneladende ikke været muligt hidtil at få disse revurderinger gennemført, for ifølge ankestyrelsens opfattelse skal der foreligge nye oplysninger, og da det har været svært at fremskaffe det oprindelige godkendelses-

grundlag, kan det jo være nok så vanskeligt at bevise, at der er noget nyt.

Det mener vi imidlertid heller ikke behøver at være nødvendigt. Tværtimod må det være tilstrækkeligt grundlag, at der f.eks. er fremkommet alternative midler, der er mindre farlige. Men i øvrigt er det vores overbevisning, at alle de gamle stoffer bør kunne revurderes ud fra den viden, vi har i dag, og de mål, vi ønsker at sætte i dag. Det er i den forbindelse overordentlig vigtigt, at godkendelse af nye midler kan ske væsentlig hurtigere end i løbet af de seks år, der ifølge de foreliggende oplysninger kan gå efter den nuværende ordning. Det er klart, at det er alt for lang tid til at få erstattet midler, der eventuelt er unødvendigt farlige, med midler, der er mindre farlige. Man bør også overveje, om der kan ske en afgiftsgraduering efter farlighed, og eventuelt også, om der kan være forskel på, hvad der kan sælges til privat brug og til professionel brug.

Det er meget væsentligt, at der bliver gjort en indsats for at skaffe bedre værnemidler, og at de, der skal arbejde med bekæmpelsesmidlerne, specielt på professionel basis, får en grundig uddannelse i brugen af dem og en instruktion om farligheden.

Formålet med det hele er at få forbruget ned og desuden at omlægge til de midler, der er mindst skadelige. På grund af den hurtige udvikling er det i den forbindelse helt rimeligt med tidsbegrænsede godkendelser.

Der er andre områder, man bør sætte ind på, og det er da glædeligt, at ministeren er enig vedrørende de fleste af de midler, vi andre kunne ønske os, men måske er det ikke altid tilfældet med hensyn til tempoet. Jeg skal her nævne ting som tydelig skiltning, sikker emballering og ikke mindst samarbejdet med arbejdstilsynet om, hvad der er forsvaret, men endnu mere væsentligt er måske det med de beskyttede zoner.

Der kan jo også være tale, som vi har hørt, om overgang til behovsprøjtning i stedet for plansprøjtning, om valg af andre driftsformer og ikke mindst om biologisk bekæmpelse.

Jeg vil gerne nævne, at særlig vigtig finder vi at konsulenternes rådgivning kan blive. Det gælder så meget mere, som det for den enkelte er meget svært at vurdere, om en given sprøjtning er nødvendig eller den kan undværes. Hvis man sprøjter og får et godt

[Dagmar Mørk Jensen]

udbytte, vil man være tilbøjelig til at tro, at det er sprøjtningsens skyld. Sprøjter man ikke og får et dårligt udbytte, kan man tilsvarende få den opfattelse, at det var, fordi man var dum nok til at lade være med at sprøjte. Årsagen kunne jo i begge tilfælde være noget helt andet.

Derfor er det vigtigt, at staten foretager de undersøgelser og giver den oplysning, som alene kan blive et modspil til den kemiske industris mange millioner reklamekroner.

I Ugeskrift for Jordbrug kunne man for nylig læse, at man ved en stribesåning af forskellige sorter i bygmærkerne kunne opnå en effektiv bekæmpelse af meldug for en ekstraudgift på kun 25 mill. kr. om året. I relation til, hvad man bruger i dag, kunne det tænkes, at der også var penge at spare. Det ville være utrolig nyttigt, om den slags eksempler kom ud til landmændene og deres konsulenter, der kan spille en afgørende rolle med hensyn til at vende udviklingen, for netop det at vende udviklingen er vel det, alle parter må være interesseret i. Det fremgår bl.a. også af den nylige rapport, vi har fået fra planteværnscenteret, og det er glædeligt, at man får det også fra den kant. Det er baggrunden for, at det radikale venstre er medforslagsstiller til den dagsorden, som er foreslået af hr. Hjortnæs m.fl.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Behandlingshyppigheden med bekæmpelsesmidler er simpelt hen eksploderet. I perioden 1981-85 er den steget med 115 pct. Den solgte mængde er godt nok kun steget med 23 pct., men det vigtigste er ikke at fokusere på mængden, men på behandlingshyppigheden. De midler, der bruges, bliver nemlig skrappe og skrappe, så det gælder virkelig om at gå konsekvent og målbevidst til værks, så det uhyggelige forbrug kan blive nedbragt, så hurtigt som det overhovedet kan lade sig gøre.

Ministeren har i sin redegørelse af 10. januar 1986 peget på en række initiativer, der bør tages. VS kan være enige i mange af disse betragtninger, og vi mener, at retningen stort set kan være rigtig, i alle tilfælde på papiret, men at hastigheden er alt for lav. Ordene er som sagt flotte, mens det trækker ud med handling, og imens sker der uhygge-

lige skader på dyreliv, natur og drikkevand, skader, som kan være uoprettelige.

VS er enige i, at godkendelser fremover bør gøres tidsbegrænsede, f.eks. 3-årige. Vi er også enige i, at der bør indsættes en bestemmelse i loven om, at mere skadelige midler ikke må godkendes, hvis der findes mindre skadelige alternativer, ligesom vi i øvrigt mener, at alle gamle bekæmpelsesmidler selvfølgelig skal godkendes på ny.

Ministeren vil bede miljøstyrelsen skærpe den administrative praksis for, hvilke midler der må bruges af private. Det kan jo lyde meget godt og flot, men jeg skal dog ikke undlade at gøre opmærksom på, at kun 2 pct. - jeg gentager: 2 pct. - af bekæmpelsesmiddelforbruget vedrører privatforbrug. Det vil sige, at 98 pct. af sprøjtningen foregår på markerne, så de problemer, der tonser, vedrører altså markerne og ikke det private forbrug; det er derfor nok forbruget på markerne, man burde sætte i centrum.

VS ønsker som sagt en hurtig og fuldstændig afvikling af sundhedsskadelige bekæmpelsesmidler, men i forsøgene på at få denne afvikling igennem går vi ind for en omlægning af anvendelsen af bekæmpelsesmidlerne som beskrevet i ministerens redegørelse, således at der for fremtiden kun behovsprøjtes, det vil sige, at man skal holde op med den bevidstløse forebyggende sprøjtning, vi kender i dag, den såkaldte forebyggende plan-sprøjtning.

En konsekvent gennemførelse af dette princip i praksis ville kraftigt dæmpe forbruget af bekæmpelsesmidler. Det ville selvfølgelig så være nødvendigt, at landbrugskonsulenterne f.eks. var forsvarligt uddannet til at kunne sige til, når behovsprøjtningen skulle sættes ind. I det hele taget vil der være brug for oplysnings- og forsøgsvirksomhed.

Ministeren mener så, at en begrænsning af forbruget først og fremmest skal ske ad frivillighedens vej. Det tror vi ikke meget på, ligesom vi ingen som helst grund ser til at vente tre år som foreslået af ministeren i redegørelsen og så først efter disse tre år foretage en vurdering af udviklingen i anvendelsen af bekæmpelsesmidler. Det er sagen alt for alvorlig til. Vi tror simpelt hen ikke på, at der bliver tale om et fald ad frivillighedens vej, men at vi fortsat vil se en stigning i behandlingshyppigheden som fra 1981 til 1985.

[Elisabeth Bruun Olesen]

Vi mener faktisk, at ministeren her lægger op til en lappeløsning. Vi mener helt klart, at man burde gå ind med styrende afgifter her og nu i stedet for at vente, som ministeren siger, og at pengene fra disse styrende afgifter skulle bruges f.eks. til vejledning i landbruget vedrørende udviklingen og styrkelsen af økologiske metoder i landbruget.

Vi kunne også godt have tænkt os – og vi mener, at man udmærket øjeblikkelig kunne have indført dem – sprøjtefri zoner langs vandløb, mod anden mands mark, mod vandforsyningsanlæg samt mod levende hegn. Men vi er medforslagsstillere til den dagsorden, der er foreslået, fordi den peger i den rigtige retning, fordi den pålægger ministeren at handle. Den er som sagt lidt skrabet efter vores smag. Vi synes faktisk, det er længe at vente indtil 1. januar 1987 med at få en handlingsplan med konkrete lovinitiativer i gang, men vi synes samtidig, at det er meget vigtigt at få fjernet den øvre grænse for afgifter på bekæmpelsesmidler, og derfor er vi medforslagsstillere.

Jeg vil til sidst sige, at det, der er vigtigt, er, at man får en udvikling og en styrkelse af økologiske metoder i landbruget, og det vil sige, at det samtidig er nødvendigt at forske i udviklingen af mere resistente planter, således at sprøjtningen kan undgås.

Steffensen (KrF):

Jeg føler, at der er grund til at takke ministeren for besvarelsen i dag og for redegørelsen, som vi har fået og i øvrigt drøfter. Der er i og for sig ikke uenighed om, hvad det er, man skal have gjort, men der er åbenbart uenighed om tempoet, man skal gøre det i. Det er helt klart, at brugen af bekæmpelsesmidler er voldsomt stort, og det er foruroligende, at det er steget, som tilfældet er. Det kan man ikke komme uden om, og det må i sig selv mane til eftertanke, at det er tilfældet.

En af de væsentligste årsager til det stigende forbrug af bekæmpelsesmidler er jo den ændring i brugen fra behovsprøjtning til plansprøjtning, der er sket i den periode, hvor der er tale om, at stigningen har været så voldsom, og det er i sig selv et problem, som man i hvert fald straks må tage fat på.

Det er af væsentlig miljøinteresse at få nedsat forbruget af alle disse miljøskadelige

bekæmpelsesmidler, og derfor bør man også som påpeget i ministerens redegørelse sætte ind med en omfattende orientering om stoffernes virkemåde og farlighed for miljøet. Der bør ændres i forbrugsmønstret, således at kun et konstatet behov for bekæmpelse kan give anledning til anvendelse af bekæmpelsesmidler. Plansprøjtninger bør i princippet undgås. Det lader sig udmærket praktisere ved, at man bruger den ekspertise, der allerede findes hos landbrugets konsulentservice, og samtidig skal oplysning og uddannelse af brugerne af disse gifte intensivere.

Miljøet skal sikres bedst muligt, det er alle jo også enige om, og det er også det, der er lagt op til i ministerens forslag om bekæmpelsesfrie zoner langs vandløb, søer, levende hegn og offentlige veje.

For at sikre en så korrekt anvendelse af midlerne som muligt må der stilles skærpede krav til mærkningen af stofferne, ligesom det må kræves, at erhvervsmæssige brugere – jeg tænker her eksempelvis på maskinstationerne – kun anvender uddannet personel til dette arbejde. Stoffer, som er særlig farlige og kræver brug af særligt beskyttelsesudstyr, bør kun anvendes i særlige tilfælde, hvor ikke andre metoder er mulige, og da kun af uddannet personel.

Den væsentlige indsats for at begrænse brugen af bekæmpelsesmidler er efter vores opfattelse grundig oplysning, som når ud til alle brugere, samt en forbedret uddannelse i anvendelsesteknik og også i behovsbestemmelse. Forskning, uddannelse og oplysning må styrkes, sådan som der også er lagt op til i ministerens redegørelse, og derfor er det også rimeligt at anvende en del af det beløb, som afgifterne indbringer, til dette område. Men samtidig må vi ikke glemme, at de områder, landbrug og gartneri, som er afhængige af bekæmpelsesmidlers brug, også skal have en forsvarlig måde at leve på, og derfor mener vi, at det, som ministeren har lagt op til i sin redegørelse, bør vi se at få ført ud i praksis, også i praktiske lovforslag. Det vil efter vores opfattelse være den bedste løsning.

Dohrmann (FP):

I de senere år er der da heldigvis sket den udvikling, at vi vel nok alle sammen er blevet langt, langt mere miljøbevidste, end vi

[Dohrmann]

var tidligere, ikke fordi folketinget har haft lange debatter om det, eller fordi der er vedtaget nogle kraftige indgreb, men på grund af, at folk er blevet orienteret om de skadelige virkninger, som også sprøjtning kan medføre. Derfor kan fremskridtspartiet fuldt ud tilslutte sig miljøministeren, når han siger, at det, der er behov for, er orientering, oplysning osv.; det tror også fremskridtspartiet er vejen frem. Vi tror ikke på, at nye afgifter o.lign. vil have nogen som helst betydning.

Jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at der er blevet anvendt mange giftstoffer, som faktisk har gjort mere skade end gavn, men jeg tror også, det er rigtigt, at langt, langt de fleste i dag er så bevidste, at det slet ikke finder sted i det omfang, vi så tidligere.

Jeg vil også lige gøre opmærksom på, når man nu taler om afgifter, at jeg går ud fra, at man først og fremmest tænker på erhvervene, og at det vel også vil være således, at de afgifter, der betales – måske betales, for man må da håbe, at det ikke kommer så vidt – eventuelt skal være fradragsberettigede, og derfor vil det som sådan ikke virke nogen som helst steder, ud over at det selvfølgelig vil bevirke, at man måske flytter nogle flere midler over i miljøministeriets kasse.

Men som sagt oplysning, orientering, mærkning af, hvad giftstofferne indeholder, hvilke skadevirkninger de kan have, det er vejen frem.

Hr. Hjortnæs stillede i sin ordførertale det spørgsmål: hvad gjorde det, om en landmand f.eks. skulle indhente en godkendelse hos miljømyndighederne, inden han gik i gang med en sprøjtning? Jeg kender landmænd, der går og lurer på deres marker, for i nogle tilfælde er det simpelt hen timer, det drejer sig om, og da kan jeg godt se den situation for mig, at man først skal til at kontakte den ene eller den anden miljømyndighed for at indhente en godkendelse. Hvis det nu lige pludselig viste sig nødvendigt at sprøjte en fredag aften, hvor miljømyndighederne holdt fri, ja, så risikerede man minsandten, at man kom langt hen på mandag formiddag, inden man kunne indhente en sådan godkendelse. Derfor tror jeg ikke på det, og jeg mener, det er teoretisk snak og vidner om en smule ukendskab til landbrugets forhold.

Men som sagt, vi kan støtte miljøministeren, når han siger, at der skal orientering og oplysning til, men afgifter og vedtagelse

af en lang række love, som det bl.a. fremgår af det fremsatte dagsordensforslag, tror vi ikke på. Vi tror på, at folk i dag er langt, langt mere miljøbevidste, og at det kun er et spørgsmål om meget kort tid, før ingen med rimelighed kan påstå, at der finder unødvendige sprøjtninger sted.

Løvig Simonsen (S):

Der går som en rød tråd både gennem ministerens redegørelse og gennem ministerens indlæg i dag – ja, hvis man kan tale om en rød tråd – den afvejning, som man foretager mellem det økonomiske og hensynet til miljøet. Det har også flere ordførere været inde på, og jeg vil gerne sige, at den balance synes jeg man skulle se lidt nærmere på, for den har i hvert fald ikke vejet ned indtil nu til fordel for miljøet.

I den rapport, vi har fået fra planteværnscenteret, og som også tidligere er blevet refereret heroppefra, gøres der opmærksom på, at udbyttet ved at bruge pesticider har beløbet sig til 3,6 mia kr., og at de samlede omkostninger ved anvendelse af pesticider anslås til ca. 2 mia kr. fordelt med 1,3 mia kr. til indkøb af pesticiderne og 0,7 mia kr. til udbringning. Dermed mener man at man har dokumenteret, at sådan ser det altså ud, det er til økonomisk fordel for alle. Men man glemmer en ganske væsentlig ting, nemlig at de foretagne beregninger og vurderinger ikke medregner kvalitetsforringelser.

Og hvis vi så ser videre i rapporten fra planteværnscenteret og i redegørelsen, må vi nok konstatere, at de forskningsresultater, der indtil nu er kommet, ikke kan sætte tal på, hvor meget vi har forringet miljøet, hvor meget det har kostet på den ene eller den anden måde. Det vil sige, at det regnskab, der er fremkommet her, ikke er det rigtige. Det er ikke det regnskab, der viser, hvilke udgifter samfundet har, eller hvilke udgifter samfundet får. Jeg tror, ministeren vil være enig i, at sådan kan man ikke gøre tingene op, at sige, at for 2 mia kr. får man 3,6 mia kr.s udbytte, når man ikke ved, hvilke skader det på lang sigt forårsager.

Jeg kunne måske erindre ministeren om en anden sag, hvor vi diskuterede det samme; det var, da vi havde med svovlforurening at gøre. Da var det sådan, at i forsøringsudvalgets rapport kunne man gøre op, hvor meget

[Løvig Simonsen]

det kostede at etablere afsvovlingsanlæg, hvad det kostede pr. kW, men når man så skulle se på, hvad skaderne forårsaget af svovlforsuring var på vores bygninger og på andre ting, kunne man ikke gøre det op. Det kunne man til gengæld i EF-rapporten, dér kunne man gøre det op i milliarder af kroner, og så så regnskabet anderledes ud. Jeg tror, man skal tage de tal fra planteværnscenteret med nogen varsomhed.

Det er også vigtigt med forskning, og jeg vil gerne sige, at når vi taler om forskning og udvikling, er det indlysende, at det er vigtigt, at forskningen i en alternativ metode styrkes. Vi mener f.eks., det er vigtigt, at det bliver klarlagt, hvornår man igen kan arbejde i sprøjtede områder uden risiko for at få bekæmpelsesmiddel i sig. Det er en væsentlig problemstilling i kulturer på friland, i skove og i parker, men ikke mindst i væksthuse for de medarbejdere, der går der dag ud og dag ind.

Det er også vigtigt, at der bliver forsket i biologisk bekæmpelse og dermed også i de økologiske konsekvenser af en sådan bekæmpelse. Også alternative arbejdsmetoder må der forskes i. Det kan bl.a. være nyttigt at forske i, hvilke maskiner eller maskintyper der kan anvendes til mekanisk jordbearbejdn-

ing. Og lad mig til sidst nævne forskning i skadedyrenes levevis og fjender. Det er vigtigt, at vi får et bedre kendskab til, hvordan man kan forhindre skadedyrsangreb.

Da store dele af befolkningen på den ene eller den anden måde kommer i kontakt med bekæmpelsesmidlerne, er det afgørende, at vi sikrer os de nødvendige mærkninger. Jeg har forstået, at vi med vedtagelse af traktaten om Den Europæiske Fælles Akt nu vil få mulighed for at indføre strammere regler end de nugældende, hvis vi finder det rigtigt. Det er vel et område, ministeren er opmærksom på. Jeg tænker her på de procentgrænser, der er fastsat i bekendtgørelsen om opløsningsmidler. Det ville være ønskeligt, hvis vi fik andre ting anført i selve mærkningen. Det har jeg lagt mærke til at ministeren, når det drejer sig om værnemidler, er indstillet på.

Det er også formålstjenligt, at vi får skiltning af de sprøjtede områder, så de, der arbejder her, ved, at her er der foretaget sprøjtning. Det gælder ikke kun skiltning ved of-

fentlige områder. Det gælder også skiltning ved landmændenes områder.

Så er der opbevaring og bortskaffelse af bekæmpelsesmidler. Det eneste forsvarlige for os at se er, at man overalt skal opbevare bekæmpelsesmidler, uanset mærkning, under lås. En gennemførelse af et sådant påbud er en forenkling, som formentlig også ministeren kan tilslutte sig. Og i forlængelse heraf skal alle rester af bekæmpelsesmidler afleveres til destruktion. Selv om der i dag er kommunale modtagestationer og afhentningsordninger, fungerer de ikke alle steder tilfredsstillende. Jeg vil gerne understrege, at også DLG har sat nogle indsamlinger i gang, som vi synes er udmærkede; det er glimrende, at der kommer et sådant initiativ, men det er ikke alle steder, det fungerer tilfredsstillende, så en skærpelse af den nuværende ordning må kunne gennemføres.

Jeg vil også gerne understrege nødvendigheden af gennemførelsen af en ensartet uddannelse. Jeg tror, det var hr. Steffensen, der var inde på det. Uddannelsen bør bestå af et 80 timers kursus suppleret med et 40 timers kursus for brugerne af meget giftige midler. Man vil kunne se i denne rapport fra planteværnscenteret, at der er forskelle i varigheden af de kurser, der gives. Det kan ikke være rimeligt, at man skal beskæftige sig med særlig stærke gifte efter kun at have været et 3-4 dages kursus igennem.

Vi finder også, det er nødvendigt med autorisation, der kan inddrages, hvis de sikkerhedsmæssige foranstaltninger ikke iagttages.

Endelig må jeg nævne forbrugerne. Forbrugerne skal også sikres mod disse bekæmpelsesmidler. Jeg kan bare henvise til et møde med gartnerisektionen, som var meget betænkelig ved de pesticidrester, som findes på importerede varer, ikke mindst fra de nye EF-lande. De ting skal også med i vores overvejelser. Det er ikke kun spørgsmålet om, at vi får reduceret det. Det er også følgerne af reduktionen, det er vigtigt at gøre opmærksom på.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Der er stillet mig nogle spørgsmål, og jeg vil gerne besvare dem først.

Hr. Gade var inde på, om ikke belastningsindeksen var en bedre måleenhed. Jeg må nok sige, at den fordel er der jo, men det

[Miljøministeren]

er afhængigt af mange, mange ting, og derfor er der et usikkerhedsmoment i det.

Både hr. Ahlmann-Ohlson og hr. Steffensen var inde på spørgsmålet om uddannelse. Jeg tror nok, at hvis vi virkelig skal få orden på de forhold, også sådan at forbruget sættes ned, er det nødvendigt, at vi får en uddannelse. Men allerede i dag er der jo gang i uddannelsen. 25 landbrugsskoler har siden 1984 kunnet tilbyde specialundervisning i omgang med og brug af bekæmpelsesmidler. Desuden arbejdes der nu på at kunne tilbyde etablerede landmænd et kursus på 1 à 2 uger som en slags efteruddannelseskursus, der også tager fat på disse problemer.

Jeg har også bedt miljøstyrelsen om ved en kommende revision af bekendtgørelsen om bekæmpelsesmidler at ændre denne sådan, at der indføres krav om, at personer, der udfører bekæmpelse for andre, skal være uddannet i brugen af bekæmpelsesmidler.

Må jeg generelt sige om denne debat, at det har glædet mig, at man på trods af nuancerne er meget indstillet på at tage fat på disse problemer. Man erkender problemernes størrelse, og vi kender alle deres alvor. Forskellen på indlæggene har drejet sig om måden at gøre det på.

Hr. Hjortnæs var meget stærkt inde på, at ministeren har ingen ambitioner, er passiv, defensiv, afventende, ikke tilstrækkelig operativ. Ja, så har man jo på forhånd lagt sig fast på en linje. Jeg mener ikke, at det fremmer debatten. Hvis hr. Hjortnæs går redogørelsen fra januar igennem, også mit svar her, så må hr. Hjortnæs erkende, at den driver af aktivitet. Forskellen er måden at ville gøre det på.

Det er ikke min opfattelse, at vi fremmer sagen ved at trække noget ned over erhvervet, som er positivt indstillet over for at få løst disse problemer. Jeg mener ikke, at vi kan løse disse problemer på tilstrækkelig effektiv vis og hurtigt uden et medarbejderskab fra erhvervets side. Her har vi nok forskellen i synet på, hvordan vi skal løse disse problemer.

Jeg har lagt adskillige initiativer frem, men jeg har samtidig præciseret, at disse initiativer skal bæres ad frivillighedens vej sammen med dem, der bliver berørt af det. Jeg tror, at vi gør klogt i herinde fra folketinget ikke at overse et erhverv, som er indstillet på at få løst disse problemer, men på en sådan måde,

at det både virker rimeligt og ret. Det er da ikke odiøst, at vi herinde lytter til brugerne og erhvervsudøverne, vel at mærke når vi kan gøre det uden at ødelægge miljøet, eller skal jeg sige det på en mere positiv måde: når det kan ske med skyldig hensyntagen til miljøet, for det er klart, at det er en forudsætning.

Mange af de udtalelser, der er kommet heroppefra, er jeg meget enig i. Dermed være også sagt, at jeg betragter det spørgsmål som særdeles alvorligt; ellers ville jeg ikke have taget de initiativer, jeg allerede har taget. Der er ingen passivitet, og vi kan heller ikke løse spørgsmålet med passivitet eller ved at beskyldte hinanden derfor.

Hjortnæs (S):

Miljøministeren kunne ikke rigtig lide, at jeg sagde i mit indlæg, at ministeren var passiv, tilbageholdende. Det fremmer ikke debatten, siger miljøministeren.

Jeg er ked af det, men det forholder sig faktisk sådan, at jeg synes, ministeren er passiv. Det fremgår allerede af den udvikling, vi har været inde i. Ministeren kan læse det direkte ud af de tal, de stigninger, der har været i den tid, ministeren har haft ansvaret for miljøområdet.

Hvad har ministeren rent konkret gjort ud over at holde de pæne taler, ministeren er dygtig til at holde? Jeg anfægter ikke ministerens holdning, jeg anfægter sådan set ikke ministerens gode vilje, men jeg synes, at det på dette område og på en række andre områder ikke kommer længere, der sker for lidt. Og det er det, der var hovedindholdet i det indlæg, som jeg kom med.

Hr. Steffensen sagde, at vi var uenige om tempoet. Nej, det er vi ikke alene. Vi er uenige om tempoet, men vi er også uenige om, hvorvidt de begrænsninger, der skal foregå i forbruget, skal foregå på landbrugets præmisser. Det synes jeg egentlig at ministeren fik udtalt meget godt og meget tydeligt i de sidste bemærkninger, han fremkom med. Ministeren understregede landbrugets positive vilje og sagde, at vi måtte anvende frivillighedens vej og snakke om tingene og prøve at skubbe det lidt og se, om ikke vi kan få gang i det, og hvis det ikke er lykkedes om ca. tre år, når vi gør det op igen, må vi se, hvad vi så kan finde ud af.

[Hjortnæs]

Det er ministerens holdning. Det er den, der skinner igennem i ministerens udtalelser. Jeg forstår ikke, at ministeren ikke er langt mere bekymret. Ministeren udtaler bekymring, men det er ikke en bekymring, der gør, at ministeren bliver offensiv, så han siger: nu må der virkelig ske noget, så vi alle sammen kan se, at nu foregår der noget.

Ministeren har ikke engang taget initiativ til at drøfte de sprøjtefrie zoner. Ministeren har ikke gjort noget om helst ved de gamle godkendelser. Problemerne ligger der, og det kan altså ikke nytte noget, at ministeren bliver ved med at sige: ja men jeg er så og så aktiv, jeg gør sådan og sådan. Det er ikke for at genere ministeren, at jeg siger det. Jeg konstaterer bare, at der ikke sker noget på alle de områder, hvor der faktisk burde ske noget.

Jeg forstår godt hr. Sønderby. Der er ingen tvivl om, at hr. Sønderbys synspunkt er, at udviklingen på det her område – hr. Sønderby synes også, at vi skal have begrænset forbruget, ikke af sprøjtemidler, som vi vist kom til at sige begge to, men af bekæmpelsesmidler, så lad os bruge det udtryk – ikke må ske hurtigere, end landbrugets økonomi tilsiger det. Det er i virkeligheden det, hr. Sønderby mener. Det er det, der skal være den afgørende, den styrende faktor – færdig, slut. Det er et fuldstændig legalt politisk synspunkt at have, det skal jeg ikke anfægte, men det går efter min opfattelse slet ikke. Der er behov for hurtige og effektive indgreb for at begrænse forbruget af bekæmpelsesmidler.

Hr. Sønderby var lidt inde på forbruget i private haver og sagde, at jeg også burde holde op med at sprøjte mine jordbær. Det er sandelig flere år siden, jeg holdt op med det. Jeg sprøjter hverken mine æbler eller mine blomster eller mine jordbær eller mine andre bær, og det går helt hæderligt. Æblerne er ikke så pæne, det må jeg tilstå, men det går ellers helt hæderligt, og de smager udmærket, og der sker såmænd ikke noget ved, at vi tager skrællen af, hvis vi synes, den er for grim. Hr. Sønderby kan være sikker på, at det er flere år siden, og det tror jeg i øvrigt er noget der udvikler sig.

Men derfor har jeg da ikke noget imod, at ministeren også på dette område forsøger at leve op til det, han selv siger. Ministeren siger, at der er behov for at begrænse forbru-

get på det private område, måske begrænse antallet af de midler, man bruger i det private. Men igen bliver det ved ordene. Ministeren tager ingen skridt til at gøre noget ved det.

Hr. Sønderby siger, at det er nødvendigt at sprøjte roemarker for ukrudt; man kan ikke få nogen mennesker til at hakke roer mere, så man må sprøjte dem. Det har hr. Sønderby måske ret i, men roemarker sprøjtes undertiden både 6 og 7 gange. Jeg ved ikke, hvordan hr. Sønderby har det, men jeg synes faktisk, det er en trist oplevelse at gå i en roemark i dag. Den er tit og ofte fuldstændig gold, og der er ikke et dyr, der kan leve i den roemark. Der kan måske gemme sig en ræv, men derudover kniber det. Også det synes jeg at hr. Sønderby skulle se langt mere alvorligt på.

Jeg synes, hr. Sønderby skulle begynde at interessere sig lidt for økologisk landbrug. Hvordan ser hr. Sønderby på det? Vil hr. Sønderby være med til at gøre noget ved udviklingen af økologisk landbrug? Hvordan ser hr. Sønderby på sprøjtefrie zoner? Hvorfor gør man ikke noget ved det? Her kunne landbruget vise sin positive indstilling ved øjeblikkelig at gå i gang med at indføre sprøjtefrie zoner.

Jeg vil gerne sige til ministeren og til hr. Sønderby og til hr. Ahlmann-Ohlsen og flere andre, at jeg da også ville foretrække frivillighedens vej, hvis jeg troede på, at den ville føre til den hurtige og effektive begrænsning i forbruget af bekæmpelsesmidler, som jeg mener der er behov for. Men der er, som også andre ordførere har sagt det, overhovedet ingen indikationer for, at frivillighedens vej er farbar, og det er også baggrunden for de synspunkter, jeg har fremført i mit første indlæg, og baggrunden for, at dagsordensforslaget er fremsat.

Ahlmann-Ohlsen (KF):

Idet jeg henviser til miljøministerens fremadrettede, miljøbevidste og aktive besvarelse her i dag, skal jeg meddele, at det konservative folkeparti stemmer imod det fremsatte dagsordensforslag.

Sønderby (V):

Det kan nok ikke siges mere miljøbevidst, end hr. Ahlmann-Ohlsen gjorde det, men jeg

[Sønderby]

bliver nødt til at komme med nogle enkelte bemærkninger, vel vidende at flere af tingets medlemmer sidder og ser sure ud, men det må vi finde os i.

Hr. Hjortnæs kører stadig væk på den kampagne, der blev omtalt i en artikel i dag i Jyllands-Posten, hvor der står, at politikerne og de, der har forstand på tingene, ikke rigtig snakker sammen, og at man bruger nogle voldsomme ord for at gøre befolkningen bange, og så får man medvind, for så siger folk: er det virkelig så slemt? Så må vi gøre noget ved det. Det er egentlig den kampagne, hr. Hjortnæs har kørt her i dag.

Det er selvfølgelig heldigt for hr. Hjortnæs, at han har fået diskussionen på det tidspunkt, hvor vi har de højeste tal, og hvor vi ved, at om to måneder har vi nogle tal, der er på vej nedad, og så kan man ikke rigtig bruge den argumentation mere. Det skal stå for hr. Hjortnæs' regning, og jeg er sikker på, at det, som er sat i gang og bliver sat i gang, vil løse mange af de problemer, for man er virkelig opmærksom på de ting ude omkring.

Jeg skal beklage, at hr. Hjortnæs går og leder efter ræve i roemarken, men ikke kan finde nogen. Jeg skal ikke komme med en vejledning om, hvordan det kan lade sig gøre, og skal heller ikke henvise til en forhenværende venstremænd. Det er da rigtigt, at på roemarkerne sprøjter man alt ukrudtet væk. Det kan også være et svar til hr. Gade, der sagde, at man ikke skulle bruge så mange bekæmpelsesmidler; planterne kan godt gro alligevel. Jeg må gøre opmærksom på – nu betyder det ikke så meget i roemarken – at hvis man ikke foretager ukrudtsbekæmpelse i en kornmark, så vil der være så meget ukrudtsfrø i kornet, at det mugner, og så får man nogle andre problemer. Så bliver de dyr, der skal fodres med dette mugne korn, og de mennesker, der skal spise det, syge, og så har vi hele den problematik. Der er altså nogle sammenhænge i det, hr. Gade gør opmærksom på.

Jeg skal ganske kort sige om randzonerne, at det er vi i fuld gang med. Miljøministeren har sagt, at der skal laves nogle pilotprojekter i forbindelse med marginaljorder. Jeg må gøre hr. Hjortnæs, hr. Gade og fru Elisabeth Bruun Olesen opmærksom på, at der er masser af randzoner i landet i øjeblikket. Der plantes ikke én række hegn, der plantes tre

rækker hegn, og derved opstår der store randzoner, og derfor er det også på plads.

Fru Elisabeth Bruun Olesen sagde, at private kun bruger 2 pct. Nej, 25 pct. af det, der bliver brugt, bliver brugt af private og offentlige institutioner. Landbrug, jordbrug og skovbrug bruger de 75 pct., og derfor er det altså ikke kun landbrugserhvervet.

Hvad der kan gøres? Der er ingen diskussion om, at vi skal lave vejledning og markstyring, som det har været nævnt. Det er jeg helt sikker på.

Jeg havde håbet, at debatten var udmundet i, at vi havde kunnet blive enige om en dagsorden. Vi er enige om målet, som flere har sagt, og midlerne har vi for så vidt i hånden, fordi alle, der handler med det og bruger det, er opmærksom på, at man skal begrænse det. Derfor burde folketinget ikke have sat nogle datoer på, men have fulgt udviklingen ganske nøje, hvad vi gerne ville have haft, så vi kunne have fået en redegørelse, fået nogle tal fra ministeren.

Man sætter en så kort tidsfrist som 1. januar 1987 på og nævner afgifter, som ikke løser nogen problemer. Vi har i øjeblikket gebyrer på, og vi har ikke sagt, at man ikke skal have gebyrer på, hvis man vil have et middel godkendt, men når man begynder med afgifter her og afgifter dér, så må vi stemme imod det dagsordensforslag, som er fremsat. Jeg beklager det, for jeg synes egentlig, der var muligheder for, at vi kunne have løftet det her i fællesskab, uden at nogen er den stygge ulv, som hr. Hjortnæs har prøvet at være. Vi andre ville gerne være lidt blidere, men alligevel løse problemerne.

Gade (SF):

Jeg var lidt ked af ministerens svar til mig om behandlingsindeksen, hvor ministeren fremfører, at der er usikkerhed. Ja, selvfølgelig er der usikkerhed. Jeg vil vælge at tolke ministerens svar sådan, at han er enig i det, der står i redegørelsen, nemlig at der er grund til at antage, at belastningen af miljøet er steget mere, end det umiddelbart kan aflæses af kurverne over forbrugets udvikling.

Det var for at sige det på den måde, også én til hr. Sønderby, som bliver ved med at fortælle her fra talerstolen, at nu er problemerne ved at være løst, fordi forbrugets udvikling stagnerer, og måske tror han, at det

[Gade]

falder. I ministerens egen redegørelse gøres det helt klart, at der er grund til at antage, at belastningen af miljøet er steget mere, end man kan læse af kurverne.

Jeg vil godt spørge ministeren: hvornår får vi det lovforslag, som alle er enige om at vi skal have, om ændringer i kemikalieloven? Vi kan vedtage det inden sommer. Det er fantastisk vigtigt at få den nye administrative procedure til at virke, så vi kan få miljøstyrelsens synspunkt til at vinde, når vi skal re-vurdere de gamle godkendte midler. Mit spørgsmål til ministeren går altså ud på: hvornår bliver det lovforslag fremsat? Det kan for vores skyld fremsættes i overmorgen, og så kan vi lynhurtigt få det vedtaget.

Ministeren siger, at man ikke skal trække noget ned over hovedet på landbruget. Nej, det skal man ikke, men tror ministeren virkelig, at den landmand, som ministeren selv skriver, der fører sprøjtejournal – han skriver endda, at det er flertallet, der fører sprøjtejournal – at dette flertal af gode landmænd med godt landmandskab føler, at der bliver trukket noget ned over hovedet på dem, fordi vi forlanger, at den sprøjtejournal skal føres? Jeg tror da, de bliver glade. Jeg tror da, de synes, det er en fornuftig ting.

Spørgsmålet om sprøjtefrie zoner er et andet eksempel på, hvordan vi andre tænker anderledes end regeringen. Det fremgår af det forsøgsprogram, som er beskrevet i planteværnscenterets beretning, at man nu laver et forsøgsprogram, som kan vare to, tre år. Så har man nok viden om, hvorvidt man skal lave sprøjtefrie zoner op til hegn, og vi tror alle sammen, at den viden vil sige, at det skal vi gøre. Vi siger: ja men kunne vi da ikke vende forsøget om? Lad os dog prøve i tre år at have sprøjtefrie zoner. Lad os sætte forskning på. Lad os undersøge det. Hvis det giver nogle problemer, så lad os da se på det. Derved giver vi miljøet en chance nu i stedet for at vente de to, tre år.

Jeg mener ikke, der er brug for at trække noget ned over hovedet på erhvervet; der er derimod brug for, at erhvervet helt klart får besked her fra folketinget i en handlingsplan om, hvilke spilleregler og hvilken klar prioritering folketinget ønsker. Jeg er glad for, at det dagsordensforslag, der nu bliver vedtaget, præciserer, at den handlingsplan skal indeholde helt konkrete forslag, som betyder, at forbruget skal sænkes kraftigt.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg vil gerne sige til hr. Hjortnæs, at i debatten om passivitet eller ikke kan det ikke hjælpe, at vi bliver stående på det punkt og beskylder hinanden for passivitet eller ikke. Jeg vil anbefale hr. Hjortnæs én gang til at gå igennem mine redegørelser fra januar og ligeså gå igennem talen fra i dag og se, at det gang på gang siges: derfor har jeg taget initiativ til det, derfor har jeg taget initiativ til det.

Når hr. Hjortnæs til sidst siger, at ministeren ikke engang har taget initiativ til at drøfte spørgsmålet om de sprøjtefrie zoner, vil jeg godt gøre opmærksom på, at det var en af de ting, jeg havde med i mit indlæg, og jeg gjorde opmærksom på, at man ved gennemførelse af det kunne være med til at nedbringe foreningen med disse stoffer.

Der er én ting, som er meget vigtig at slå fast i debatten her, og det er, som en af ordførerne var inde på, at målet er vi faktisk enige om. Når hr. Hjortnæs siger passivitet, kan jeg næsten kun gå ud fra, at det er, fordi der mangler et påbud over for brugerne, som jeg ønsker ikke skal være et påbud, men en opfordring til ad frivillighedens vej at løse disse problemer.

Hr. Gade spurgte, hvornår vi fik denne ændring af kemikalieloven. Der er i øjeblikket i miljøstyrelsen arbejde i gang for at færdiggøre udkastet, og så skal det på behørig vis til høring. Udkastet skal være departementet i hænde senest den 15. april. Miljøstyrelsen har oplyst, at udkastet til lovforslag er klart til at sendes til høring hos myndighederne og organisationerne allerede den 14. marts. Svarene skal foreligge senest den 8. april. De tre følgende dage vil så blive anvendt til møder med brancher og myndigheder, og derefter kan udkastet til lovforslag færdiggøres og afleveres i departementet den 15. april. Derefter regner vi med at kunne fremsætte forslaget i folketinget omkring den 1. maj med henblik på at genfremsætte forslaget ved det nye folketingsårs begyndelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Hjortnæs (S), Gade (SF), Dagmar Mørk Jensen

(RV) og Elisabeth Bruun Olesen (VS) (se foran)
vedtoges med 55 stemmer (S, SF, RV og VS)
mod 41 (KF, V, KrF og FP).

Hermed sluttede forespørgslen.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget *Lilli Gyldenkilde* har meddelt mig, at hun på grund af sygdom ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor hun anmoder om orlov fra og med den 13. marts og om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Det særlige udvalg vedr. ungdomspolitik har afgivet beretning over udvalgets arbejde.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Markedsudvalget (21/2 86):

Udtræder: Svend Auken (S)
Ny stedf.: Ole Espersen (S)

Markedsudvalget (28/2 86):

Udtræder: Ole Espersen (S)
Ny stedf.: Svend Auken (S)

Landbrugs- og fiskeriudvalget (28/2 86):

Udtræder: Sønderby (V)
Ny stedf.: Skrumsager Skau (V)

Det udenrigspolitiske nævn (28/2 86):

Udtræder: Gert Petersen (SF)
Nyt medlem: Gade (SF)

Landbrugs- og fiskeriudvalget (3/3 86):

Udtræder: Skrumsager Skau (V)
Ny stedf.: Sønderby (V)

Det udenrigspolitiske nævn (3/3 86):

Udtræder: Gade (SF)
Nyt medlem: Gert Petersen (SF)
Udtræder som stedfortræder for Gert Petersen: Thoft (SF)
Indtræder som stedfortræder for Gert Petersen: Pelle Voigt (SF)
Udtræder som stedfortræder for Albrechtsen: Pelle Voigt (SF)
Indtræder som stedfortræder for Albrechtsen: Thoft (SF)

Retsudvalget (10/3 86):

Udtræder: Bjørn Elmquist (V)
Nyt medlem: Skrumsager Skau (V).

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 12. marts 1986, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 18.41